

Spis treści

1	Rys historyczny – Marcin Welnicki	1
1.1.	Jak się zmieniały oblicza medycyny	1
2.	Prawidłowa nomenklatura farmakologiczna leków hipolipemizujących – Krzysztof J. Filipiak, Marcin Barylski	9
2.1.	Zasady prawidłowej nomenklatury farmakologicznej	9
2.2.	Wybrane zasady poprawnej pisowni nazw międzynarodowych	10
2.3.	Zasady fonetyzacji rdzenia nazwy leku	11
2.4.	Zasady tworzenia polskich końcówek	12
2.5.	Odrębne zasady tworzenia nomenklatury przeciwciał monoklonalnych	13
2.6.	Poprawne stosowanie nazw leków – uwagi końcowe	13
3.	Fizjologia i patofizjologia gospodarki lipidowej – Sonia Borodzicz-Jażdżyk, Michał Kowara, Agnieszka Cudnoch-Jędrzejewska	15
3.1.	Ogólna charakterystyka lipidów	15
4.	Znaczenie cholesterolu w rozwoju miażdżycy – Marcin Barylski	23
4.1.	Rola cholesterolu w patogenezie miażdżycy	23
4.2.	Miażdżyca jako proces zapalny	25
4.3.	Patomorfologia miażdżycy	27
5.	Diagnostyka zaburzeń lipidowych – Barbara Cybulska, Longina Kłosiewicz-Latoszek	33
5.1.	Zaburzenia lipidowe o podłożu genetycznym	33
5.2.	Rodzinna hipercholesterolemia (FH)	34
5.3.	Poligeniczna hipercholesterolemia	35
5.4.	Rodzinna złożona (mieszana) hiperlipidemia	36
5.5.	Aterogenna dyslipidemia	36
5.6.	Rodzinna hipertriglicerydemia	37
5.7.	Wieloczynnikowy zespół chylomikronemii i rodzinny zespół chylomikronemii	37
5.8.	Rodzinna dysbetalipoproteinemia	38
5.9.	Hiperlipoproteinemia Lp(a)	41
6.	Klasyfikacja zaburzeń lipidowych – Maria Łukasiewicz, Marcin Welnicki	45

6.1.	Wstęp	45
6.2.	Klasyfikacja według Fredricksona	45
6.3.	Klasyfikacje ICD-10 oraz ICD-11	49
6.4.	Kliniczna klasyfikacja dyslipidemii	52
7.	Epidemiologia zaburzeń lipidowych – Piotr Jankowski	55
7.1.	Wstęp	55
7.2.	Lipidy jako czynnik ryzyka	56
7.3.	Rozpowszechnienie zaburzeń gospodarki lipidowej	57
7.4.	Wykrywalność hipercholesterolemii	59
7.5.	Skuteczność kontroli hipercholesterolemii w Polsce	59
8.	Cele terapeutyczne leczenia dyslipidemii – Renata Mazur, Małgorzata Buksińska-Lisik	61
8.1.	Czynniki ryzyka	61
8.2.	Szacowanie ryzyka sercowo-naczyniowego u osób bezobjawowych	62
8.3.	Szacowanie ryzyka i cele terapeutyczne u osób z różnymi stanami chorobowymi	65
8.4.	Podsumowanie	77
9.	Leczenie	79
9.1.	Postępowanie nefarmakologiczne	79
	Leczenie dietetyczne – <i>Damian Parol, Daniel Śliż</i>	79
	Aktywność fizyczna w leczeniu zaburzeń gospodarki lipidowej – <i>Marcin Konopka, Wojciech Braksator</i>	93
	Suplementy diety – <i>Marcin Barylski, Daniel Śliż, Jarosław Pinkas</i>	99
9.2.	Postępowanie farmakologiczne	119
	Statyny – <i>Krzysztof J. Filipiak</i>	119
	Ezetimib – <i>Marcin Barylski, Artur Mamcarz</i>	129
	Inhibitory PCSK9 – <i>Joanna Lewek, Maciej Banach</i>	141
	Fibraty – <i>Bogusław Okopień, Łukasz Bułdak, Aleksandra Bóldys</i>	151
	Pochodne kwasu nikotynowego – <i>Maria Łukasiewicz, Marcin Welnicki</i>	158
	Żywnice jonowymienne – <i>Maria Łukasiewicz, Marcin Welnicki</i>	164
	Kwasy omega-3 w świetle najnowszych wytycznych ESC – <i>Wiktor Wójcik, Daniel Śliż</i>	168
	Inhibitory CEPT – <i>Maria Łukasiewicz, Marcin Welnicki</i>	171
	Pozostałe wybrane substancje lecznicze – <i>Marlena Broncel</i>	175
	Terapia skojarzona – <i>Marcin Barylski, Artur Mamcarz</i>	188
9.3.	Leki stosowane z innych niż dyslipidemia wskazań, wpływające na profil lipidowy – <i>Dagmara Mirowska-Guzel</i>	194

9.4.	Zastosowanie aferezy w leczeniu dyslipidemii uwarunkowanych genetycznie – Agnieszka Mickiewicz, Marcin Gruchała	203
10.	Pozasercowe zastosowanie statyn	217
10.1.	Osteoporoza – Magdalena Walicka, Edward Franek	217
10.2.	Statyny w chorobach obturacyjnych płuc – Piotr Boros	226
10.3.	Statyny a śródmiąższowe choroby płuc – Magdalena Martusewicz-Boros	231
10.4.	Statyny w chorobie Alzheimera – Jacek Zaborski	238
11.	Podstawowe, praktyczne trudności w farmakoterapii dyslipidemii	253
11.1.	Miotoksyczność statyn – Jarosław D. Kasprzak, Ewa Szymczyk	253
11.2.	Hepatotoksyczność – Paweł Burchardt	265
11.3.	Zaburzenia gospodarki węglowodanowej – Jarosław D. Kasprzak, Tomasz Rechciński	275
11.4.	Wpływ na stężenie hormonów steroidowych – Paweł Burchardt	283
11.5.	Neurotoksyczność statyn – Marcin Barylski	288
11.6.	Wpływ na narząd wzroku – Paweł Burchardt	298
11.7.	Wpływ na kancerogenezę – Marcin Barylski, Robert Irzmański	300
11.8.	Zaburzenia funkcji rozrodczych – Paweł Burchardt	316
11.9.	Zmiany dermatologiczne – Paweł Burchardt, Aleksandra Mamcarz	320
11.10.	Wskazania do czasowego przerwania leczenia dyslipidemii – Marcin Barylski	324
12.	Interakcje lekowe preparatów hipolipemizujących – Marcin Welnicki, Magdalena Niedzielko, Dagmara Mirowska-Guzel	327
12.1.	Wstęp	327
12.2.	Potencjalnie klinicznie istotne interakcje statyn	329
12.3.	Interakcje z lekami stosowanymi z powodu schorzeń układu sercowo-naczyniowego	331
12.4.	Interakcje statyn z lekami przeciwnowotworowymi	334
12.5.	Interakcje statyn z lekami przeciwdepresyjnymi	334
12.6.	Ezetimib	336
12.7.	Fibraty	336
13.	Zaburzenia lipidowe w wybranych sytuacjach klinicznych	339
13.1.	Dzieci – Joanna Bautembach-Minkowska, Małgorzata Mysliwiec	339

13.2. Młodzi dorośli – Iwona Gorczyca, Beata Wożakowska-Kapłon	356
13.3. Wiek podeszły – Marcin Wełnicki, Wiesława B. Duda-Król	363
13.4. Hipercholesterolemia rodzinna – monogenowa i poligenowa – Agnieszka Mickiewicz, Joanna Marłęga	370
13.5. Zespół metaboliczny – Wiesława B. Duda-Król, Marcin Wełnicki	380
13.6. Zespół policystycznych jajników – Agata Kudas, Wiesława B. Duda-Król	390
13.7. Kobiety ciężarne i karmiące piersią – Marcin Wełnicki, Artur Mamcarz	403
13.8. Nadciśnienie tętnicze – Beata Wożakowska-Kapłon	414
13.9. Cukrzyca typu 1 – Dariusz Garecki, Wiesława B. Duda-Król	421
13.10. Cukrzyca typu 2 – Dariusz Naskręt, Dorota Zozulińska-Ziółkiewicz	427
13.11. Przewlekły zespół wieńcowy – Magdalena Rostek-Bogacka, Marek Kuch	448
13.12. Ostry zespół wieńcowy – Maciej Janiszewski, Marek Chmielewski	457
13.13. Niewydolność serca – Ewa Straburzyńska-Migaj, Marcin Wełnicki	467
13.14. Choroby nerek – Anna Adamska-Wełnicka, Ryszard Gellert	474
13.15. Choroba naczyń obwodowych – Wioletta Dyrła, Marek Kuch	492
13.16. Choroba naczyń mózgowych i inne wybrane choroby ośrodkowego układu nerwowego – Izabela Domitrz	498
13.17. Pacjenci z HIV/AIDS – Aleksandra Stańska-Perka, Jolanta Popielska	505
13.18. Wady serca – Wojciech Król, Wojciech Braksator, Piotr Hoffman	511
13.19. Choroby reumatyczne – Anna Felis-Giemza, Maria Rell-Bakalarska	517
13.20. Choroba nowotworowa – Jarosław Kępski, Sebastian Szmit	533
13.21. Procesy neurodegeneracyjne – Jacek Zaborski	541
13.22. Zaburzenia funkcji tarczycy – Arkadiusz Lubas	550
13.23. Antyarytmiczne działanie leków hipolipemizujących – Dariusz Kozłowski	557
13.24. Sportowcy wyczynowi – Marcin Konopka, Wojciech Braksator	570
14. Pacjent z zaburzeniami gospodarki lipidowej w praktyce lekarza rodzinnego	
– Agnieszka Mastalerz-Migas, Roma Roemer-Ślimak	577
14.1. Wstęp	577
14.2. Diagnostyka zaburzeń lipidowych	578
14.3. Edukacja zdrowotna pacjentów	580

15. Zalecenia lipidowe Sekcji Farmakoterapii Sercowo- -Naczyniowej Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego	
– Filip M. Szymański, Anna E. Płatek	591
15.1. Historia Deklaracji Sopockiej	591
15.2. Aktualna III Deklaracja Sopocka	592
16. Kluczowe badania RCT w lipidologii	
– Katarzyna Kwiatkowska, Wiktor Wójcik, Urszula Szewczak, Agnieszka Sosnowska, Maria Dyczek, Katarzyna Bartoś, Jan Bracha, Krystyna Peplińska, Dariusz Garecki, Maria Łukasiewicz, Marcin Welnicki	599
16.1. 4S	599
16.2. ACCORD Lipid	602
16.3. AFCAPS/TextCAPS	608
16.4. ARBITER 6-HALTS	613
16.5. ASCEND	616
16.6. ASCOT-LLA	619
16.7. ASTERIOD	623
16.8. CANTOS	624
16.9. CARDS	627
16.10. CARE	630
16.11. CIRT	632
16.12. CORONA	634
16.13. CTT	636
16.14. dal-OUTCOMES	640
16.15. EBBINGHAUS	643
16.16. EVOLVE	646
16.17. EVOPACS	649
16.18. FIELD	651
16.19. FOCUS	653
16.20. FOURIER	656
16.21. Framingham Heart Study	659
16.22. GISSI-HF	661
16.23. HPS	664
16.24. IDEAL	668
16.25. IMPROVE-IT	669
16.26. JUPITER	671
16.27. LIPID	675
16.28. MIRACL	678
16.29. ODYSSEY Outcomes	681
16.30. PROVE IT-TIMI 22	683
16.31. PURE	685
16.32. REVEAL	687
16.33. SAFARI	689
16.34. SATURN	691
16.35. SEAS	695
16.36. SECURE-PCI	698
16.37. SHARP	700

16.38. SPARCL	702
16.39. STAREE	704
16.40. STELLAR	706
16.41. STRENGTH	709
16.42. TNT	710
16.42. WOSCOPS	714
17. Pacjent z zaburzeniami lipidowymi w codziennej praktyce klinicznej – opisy przypadków	717
17.1. Ostry zespół wieńcowy u pacjenta z dyslipidemią – Karol Osłowski, Marcin Wełnicki	717
17.2. Udar mózgu/Przemijający atak niedokrwienny – Marcin Barylski	721
17.3. Dyslipidemia aterogenna – Marcin Barylski	731
17.4. Przewlekła choroba nerek – Marcin Barylski	736
17.5. Hipercholesterolemia rodzinna – Marcin Barylski	743
17.6. Ciężka hipertriglicerydemia – Agnieszka Sosnowska, Marcin Wełnicki	752
17.7. Miażdżycza tętnic obwodowych – Marcin Wełnicki	756
17.8. Zaburzenia lipidowe u pacjenta z niealkoholowym stłuszczeniem wątroby – Jakub Kula, Marcin Wełnicki	759
17.9. Nietolerancja statyn – Marcin Wełnicki	764
17.10. Interakcja lekowa a cytochrom P450 – Marcin Barylski	769
18. Lipidologia w czasach COVID-19. Sytuacja w Polsce – Krzysztof J. Filipak	775
18.1. Pandemia COVID-19	775
18.2. Wpływ zakażeń i obaw związanych z zakażeniami na farmakoterapię zaburzeń lipidowych	776
18.3. Wpływ pandemii na opiekę nad pacjentami z dyslipidemią w Polsce	776
18.4. Postulaty dostosowania opieki nad pacjentami z dyslipidemią do aktualnej sytuacji w ochronie zdrowia w czasie pandemii COVID-19	777
Skorowidz	781